

Hanna Tuhkanen

TIEDOLLA JOHTAMISEEN TARVITTA- VAN TIEDON KARTOITUS

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelas-
tustoimialan tilapalveluiden tiedolla johtamisen
kehittäminen

Opinnäytetyö

Sosionomi (ylempi AMK)

Dataperustaisten hyvinvointipalvelujen kehittäminen

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi (ylempi AMK)
Tekijä	Hanna Tuhkanen
Työn nimi	Tiedolla johtamiseen tarvittavan tiedon kartoitus – Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluiden tiedolla johtamisen kehittäminen
Toimeksiantaja	Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala
Vuosi	2024
Sivut	28 sivua, liitteitä 3 sivua
Työn ohjaaja	Kirsi Jurvanen

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyö toteutettiin Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluille. Tavoitteena oli selvittää, mitä tietoa toimeksiantaja tarvitsee tiedolla johtamisen tueksi. Tarkoitus on tukea ja jäsentää Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluiden tiedolla johtamista. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, sillä sen tavoitteena oli kuvata ja tulkita tutkittavaa ilmiötä, tässä työssä tilaajan tiedolla johtamista. Tiedonkeruu toteutettiin fokusryhmähaastattelun sekä yhden yksilöhaastattelun avulla. Haastatteluaineisto analysoitiin sisällönanalyysi-menetelmää käyttäen.

Teoriaosuus pohjautuu tietojohdamisen ja tiedolla johtamisen teorioihin sivuten toimitilajohtamista. Tietojohdaminen on johtamista, joka vahvistaa organisaation tietopohjaista arvонуontia. Tiedolla johtamisen ytimessä ovat keskeisten tietotarpeiden tunnistaminen ja tietoperustainen päätöksenteko. Toimitilajohtaminen on perinteinen johtamistapa julkishallinnon organisaatioissa. Tiedolla johtamista voidaan hyödyntää laajasti eri toimitilajohtamisen osa-alueilla.

Opinnäytetyön tuloksena on lista Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluiden tietotarpeista. Osa tiedoista on jo nyt saatavissa, ja niitä käytetään tiedolla johtamisen tukena. Tällaisia tietoja ovat muun muassa vuokrapinta-ala, budjettiluvut ja kohteiden sijaintitiedot. Osa tietotarpeista on kuitenkin sellaisia, että ne eivät tällä hetkellä ole käytettävissä. Tarve olisi esimerkiksi kohteiden kuntoluokitustiedoille, käyttöastetiedolle sekä tiedolle tilojen kokonaiskustannuksista. Lisäksi tuloksista nousi esille erilaisia aiheita, joita yhdisti niihin liittyvä kehittämistarve. Nämä kehittämistarpeet liittyivät tiedon laatuun sekä nykyisiin tietojärjestelmiin. Osa kehittämistarpeista, kuten tiedon oikeellisuuden ja yhdenmukaisuuden varmistaminen, ovat tuttuja myös tietojohdamisen teoriasta.

Asiasanat: tiedolla johtaminen, toimitilajohtaminen, tiedonhallinta

Degree title	Master of Social Services
Author	Hanna Tuhkanen
Thesis title	Identifying Information Needs to Support Knowledge-based management in Facility Services of the Social Services, Health Care, and Rescue Services division of the City of Helsinki
Commissioned by	City of Helsinki, The Social Services, Health Care and Rescue Services Division
Time	2024
Pages	28 pages, 3 pages of appendices
Supervisor	Kirsi Jurvanen

ABSTRACT

This thesis was implemented for the Facility Services of Social Services, Health Care and Rescue Services Division of the City of Helsinki. The aim of the thesis was to research what information does the commissioner needs to implement knowledge management. The purpose of this thesis was to support and classify knowledge management of the commissioner. The thesis was carried out as a qualitative study, because its aim was to describe and interpret the phenomenon at hand, which in this case was the knowledge management of the target organization. The data was collected with a focus group interview and one separate interview. The analysis was made with content analysis.

The theory part of the thesis is based on information management and knowledge-based management with the elements of facility management. Information management is a term for management that consists of collecting, storing, and retrieving information for use. At the core of knowledge-based management lies the identification of key information needs and evidence-based decision-making. Facility management is a traditional management approach in public sector organizations. Knowledge-based management can be widely utilized in various aspects of facility management.

As a result of the thesis, a list of information needs was gathered. Some of the information is already in use in knowledge management in the target organization, for instance, information on the rented area or budget information. On the other hand, some information is not available at the moment but would be needed, for example, the utilization rate of the spaces or the total costs of the rented spaces. In addition, the results show that certain development cases need to be addressed such as the usability of the information systems and the quality of the information being used. Part of the development needs were related to the quality of information and current information systems.

Keywords: knowledge-based management, facility management, information management

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TAVOITE JA TUTKIMUSMENETELMÄ.....	2
2.1	Tutkimuskysymykset.....	2
2.2	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalvelut.....	3
2.3	Tilapalveluita ohjaavat asiakirjat.....	4
2.4	Tilapalveluiden tilatietojärjestelmät.....	5
2.5	Tutkimusmenetelmät.....	8
3	TIEDOLLA JOHTAMINEN SOSIAALI-, TERVEYS- JA PELASTUSTOIMIALAN TILAPALVELUISSA.....	9
3.1	Tieto ja tiedonhallinta.....	9
3.2	Tietojohtaminen.....	11
3.3	Tiedolla johtaminen.....	11
3.4	Tiedolla johtamisen kehittäminen toimitilajohtamisessa.....	13
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	14
5	TUTKIMUSTULOKSET.....	17
6	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	20
6.1	Yhteenveto.....	21
6.2	Toimenpide-ehdotukset toimeksiantajalle.....	22
6.3	Luotettavuus ja eettiset kysymykset.....	23
	LÄHTEET.....	25

LIITTEET

Liite 1. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan organisaatiohierarkia

Liite 2. Fokusryhmähaastattelun runko (avoin temahaastattelu)

Liite 3. Saatekirje

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aihe muotoutui, kun Helsingin kaupungin Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluissa oli käynnissä tietojärjestelmiin liittyviä uudistuksia. Uudet tietojärjestelmät ja digitaalinen uudistuminen pakottavat miettimään, mitä mahdollisuuksia tiedolla johtamiseen ne tuovat tullessaan (Luoto 2022).

Kaupunkistrategian mukaan Helsinkiä johdetaan tiedolla ja toiminta on vaikuttavampaa ja tehokkaampaa laadukkaana datan ansiosta (Helsingin kaupunki 2021). Helsingin kaupungin datastrategia suosittaa hyödyntämään mahdollisimman reaaliaikaista tilannekuvaa kaupungin toiminnoista tiedolla johtamisessa (Helsingin kaupunki 2020c, 7). Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluissa haasteena tiedolla johtamisen toteutumiseksi on tiedon hajaus ja kuvaavien tietosisältöjen puute (Luoto 2022).

Tiedolla johtamisen keskeisenä lähtökohtana voidaan pitää sitä, että tunnustetaan keskeiset tietotarpeet, joihin tietolähteillä ja tietojärjestelmillä pyritään vastaamaan (Leskelä ym. 2019, 16). Pelkät toimivat tiedolla johtamisen työkalut eli tietojärjestelmät eivät siis yksin riitä, ja moderneja tietojärjestelmiä Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluissa on jo pääosin käytössä (Luoto 2022).

Opinnäytetyön tavoite oli selvittää, mitä tietoa Helsingin kaupungin Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalvelut tarvitsevat tiedolla johtamisen tueksi. Datat hyödyntäminen johtamisessa on myös tavoitteena Helsingin digitalisointiohjelmassa, joten opinnäyte tukee Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluita tavoitteen saavuttamisessa (Helsingin kaupunki 2020c). Opinnäytetyön tarkoituksena on tukea ja jäsentää Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluiden tiedolla johtamista.

2 TAVOITE JA TUTKIMUSMENETELMÄ

Opinnäytetyö toteutetaan Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalvelut-yksikölle. Tässä luvussa esitellään toimeksiantaja sekä se, miten ja miksi opinnäytetyön aiheeseen päädyttiin.

Opinnäytetyön tavoite on selvittää, mitä tietoa Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalvelut tarvitsevat tiedolla johtamisen tueksi. Opinnäytetyön tavoite on lähtökohtaisesti kartoittava (Hirsjärvi ym. 2009, 138). Saadun tiedon pohjalta tehdään kehittämissuhteita, jotka palvelevat toimeksiantajan tiedolla johtamisen suunnittelua ja käytännön toteutusta. Datan hyödyntäminen johtamisessa on tavoitteena Helsingin digitalisaatio-ohjelmassa, joten opinnäyte tukee Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluita kyseisen tavoitteen saavuttamisessa (Helsingin kaupunki 2020c). Opinnäytetyön tarkoituksena on tukea ja jäsentää Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluiden tiedolla johtamista.

2.1 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tavoitteena on saada kokonaiskuva Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluille tärkeästä tiedosta. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluissa toimitilajohtaminen kattaa monia osa-alueita uusien kohteiden suunnittelusta nykyisten kohteiden käyttäjien tilankäytön tukemiseksi saakka. Tästä syystä oletuksena on, että tietoa tarvitaan laajasti ja monen tietojärjestelmän tuottamana. Ei kuitenkaan riitä, että tieto on järjestelmässä. Sitä tulee myös pitää ajan tasalla sekä mahdollisesti jalostaa, mutta eritoten tiedon käyttöä tulee suunnitella. On myös mahdollista, että on myös sellaista tietoa, joka ei tällä hetkellä ole käytettävissä, mutta joka koettaisiin hyödylliseksi.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat

1. Mitä tietoa Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalvelut tarvitsevat työnsä ja johtamisen tueksi?
2. Mistä tarvittava tieto on saatavilla?
3. Mikäli tarvittava tieto ei ole käytettävissä olevissa järjestelmissä, niin mistä se on saatavilla?
4. Onko tarvittava tieto ollenkaan saatavilla?

Ensimmäisen kysymyksen avulla selvitettiin, mitä tietoa tiedolla johtamisen tueksi tarvitaan. Kysymyksellä haettiin tiedon nimeämistä. Toisella kysymyksellä tavoiteltiin niiden tietojärjestelmien nimeämistä, joissa tieto on saatavilla, ja kolmas kysymys viittaa muihin mahdollisiin tietolähteisiin kuin käytettävissä oleviin tietojärjestelmiin. Neljännellä kysymyksellä tavoiteltiin tiedon nimeämistä, jota tarvittaisiin, mutta jota ei ole saatavissa. Tutkimuskysymyksillä karotettiin tiedolla johtamisen nykytilaa ja sitä, mihin kehittämistä suuntaamalla päästään toivottuun tavoitetilaan.

2.2 Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalvelut

Helsingin kaupunki on Suomen suurin kaupunki ja työnantaja. Helsingin kaupungin organisaatio jaetaan neljään toimialaan sekä keskushallintoon kuten liitteen 1 kuvassa on esitetty. Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja sijoittuu Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle. (Helsingin kaupunki 2023a.)

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala on jaettu neljään palvelukokonaisuuteen ja hallintoon, joka palvelee koko toimialaa. Hallinto eli toimialan yhteiset palvelut on jaettu seitsemään palveluun. (Helsingin kaupunki 2024a.)

Toimeksiantajana toimiva tilapalvelut-yksikkö sijoittuu Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tuki-, tila- ja turvallisuuspalveluihin. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalvelut-yksikkö koostuu kahdesta tiimistä: tilahallinta-tiimistä sekä hankkeet ja kehittäminen -tiimistä. Hankkeet ja kehittäminen -tiimi koostuu asiantuntijoista, jotka vastaavat rakennushankkeiden ja rakennusprojektien koordinoinnista sekä lähtötietojen hankinnasta ja toimivat Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan edustajina hankkeissa. Hankkeet voivat olla uudisrakentamishankkeita tai muutoksia olemassa oleviin tiloihin. Tilahallintapalveluissa huolehditaan Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan käytössä olevien tilojen käytettävyyttä ja tuetaan ydintoimintaa toimitilojen käytössä. Lisäksi tilapalvelut-yksikkö ylläpitää tilarekisteriä ja huolehtii toimialan tilojen vuokrasopimuksista. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla ei ole kiinteistöomaisuutta vaan se vuokraa toimitiloja käyttöönsä. Pääosin tilat vuokrataan Helsingin kaupungilta eli Kaupunkiympäristön toimialalta tai Helsingin kaupungin asun-

not Oy:ltä. Tilapalvelut on kohteissa päävuokralainen ja perii Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palvelukokonaisuuksilta sisäistä vuokraa. (Helsingin kaupunki 2024b.)

2.3 Tilapalveluita ohjaavat asiakirjat

Helsingin kaupunkistrategiassa vuosille 2017–2021 määriteltiin, että kaupungin tulee laatia kiinteistöstrategia. Kiinteistöstrategian tavoite on toteuttaa linjauksia, jotka on määritetty kaupunkistrategiassa. Kiinteistöstrategian toimenpiteitä ja tavoitteita seurataan erikseen toteutusohjelmassa. Helsingin kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Vastuullisuus on muutenkin Helsingin kaupungille tärkeä arvo, ja se näkyy kiinteistöstrategian painopisteissä. Energiatehokkuuden lisääminen on yksi keskeisistä tavoitteista myös tilojen osalta. (Helsingin kaupunki 2019a, 3.)

Kiinteistöstrategiassa on määritelty viisi keskeistä linjausta. Ensimmäinen linjaus on ennakoiva tilaprosessi, jolla tarkoitetaan esimerkiksi varautumista muuttuviin tilatarpeisiin ja avoimien rajapintojen hyödyntämistä kiinteistötiedon jakamisessa. Toinen linjaus on terveelliset ja turvalliset toimitilat, joka käytännössä näkyy muun muassa korjausvelan vähentämisenä. Kolmas linjaus on rakennusten energiatehokkuus ja ilmastomuutoksen hillintä. Helsingin kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Keinoja tavoitteen saavuttamiseksi on monia, kuten energiatehokkuuden parantaminen ja tilatehokkuuden lisääminen. Läpinäkyvät tilakustannukset ovat kiinteistöstrategian neljäs linjaus. Tätä tavoitellaan esimerkiksi kansallisesti vertailukelpoisilla toimitilakustannuksilla. Viides linjaus on omistajapoliittiset linjaukset, jotka tarkoittavat esimerkiksi tilojen vuokraamista ulkopuolisille markkinahinnalla. (Helsingin kaupunki 2019a, 5–11.)

Helsingin kaupungin yhteen laskettu toimitilakanta on 2,8 milj. m². Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilojen määrä on noin puoli miljoonaa neliometriä (Helsingin kaupunki 2019a, 6). Yhtenä toimenpiteenä kiinteistöstrategiassa mainitaan tietojärjestelmien kehitys sekä tarve integroiduille ratkaisuille, jotta prosesseista saadaan tehokkaampia ja tarpeetonta tiedonhakua monesta järjestelmästä vähennettyä (Helsingin kaupunki 2019a, 9–10).

Kiinteistöstrategian lisäksi Helsingin kaupungilla on toimitilastrategia (2020a) sekä Suunnitelma toimitilastrategian toimeenpanon käynnistämiseksi (2020b). Toimitilastrategian toimeenpanoa varten on perustettu ohjausryhmä, jonka puheenjohtaja on pormestari (Helsingin kaupunki 2020a). Valtio edellytti hyvinvointialueita valmistelevaan muutosohjelman talouden tasapainottamiseksi, ja Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan muutosohjelma on tehty vuosille 2023–2026. Ohjelmassa on viisi teemaa, joista erityisesti kolmas teema ”palveluverkon kehittäminen ja tilat” vaikuttaa tilapalveluiden toimintaan esimerkiksi ohjaamalla tietyistä tiloista luopumiseen. (Helsingin kaupunki 2023c.)

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on tehty digisuunnitelma, jossa on kuvattu digitaalisen kehittämisen kokonaiskuva toimialalla. Digisuunnitelma on voimassa 2023–2025. Digisuunnitelmassa viitataan Tietojohdamisen suunnitelmaan vuosille 2023–2025. (Helsingin kaupunki 2023b.)

Laki hyvinvointialueesta (611/2021) määrittää, että hyvinvointialueilla on yhteisomistuksessa toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskus. Osaamiskeskuksen tehtävänä on ylläpitää tilatietojärjestelmää, joka on kaikkien hyvinvointialueiden tilatietojärjestelmä. Osaamiskeskus myös antaa vuosittain hyvinvointialueille ja valtioneuvostolle selvityksiä investointipäätöksistä ja vaikutuksista hyvinvointialueiden talouksiin. Hyvinvointialueiden tulee käyttää osaamiskeskuksen tarjoamaa tilatietojärjestelmää. Hyvinvointialueet eivät voi myydä omistussuuttaan Osaamiskeskuksesta. Sekä Osaamiskeskus että hyvinvointialueet luovuttavat tarpeen mukaisia tietoja toisilleen. Ministeriöillä puolestaan on oikeus saada tietoja Osaamiskeskukselta, jotta ne voivat ohjata, rahoittaa ja valvoa hyvinvointialueita.

2.4 Tilapalveluiden tilatietojärjestelmät

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluissa on aiemmin ollut käytössä tilatietojärjestelmänä CGI:n Koki- kiinteistöhallinnan järjestelmä. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä hyvinvointialueet siirtyivät toiseen tilatietojärjestelmään.

Maakuntien tilakeskus on aiemmin ollut Senaatti-kiinteistöjen tytäryhtiö. Omistus kuitenkin siirtyi hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa. Maakuntien tilakeskus toimii lain hyvinvointialueista (611/2921) momentin 21 mukaisena osamiskeskuksena, jonka palveluita ja tilatietojärjestelmää hyvinvointialueilla on velvoitteena käyttää. (Valtioneuvosto 2022.)

Modulo-tilatietopalvelu kokoaa kaikkien hyvinvointialueiden tilatiedot yhteen. Maakuntien tilakeskuksen Modulo-tilatietopalvelu tulee olemaan Suomen laajin julkisten tilojen digitaalinen tietolähde niin arjen tarpeisiin kuin myös ennakoinnin tilajohtamisen ja strategisen päätöksenteon tueksi. Modulossa muun muassa ylläpidetään kiinteistörekisteriä ja vuokrasopimusrekisteriä sekä tuetaan ulos- ja sisäisen vuokrauksen laskutusaineistot. (Maakuntien tilakeskus 2023.)

Tilatietojärjestelmien tärkeimmät ylätason tietosisällöt on kuvattu taulukossa 1. Taulukkoon on edellä mainittujen järjestelmien lisäksi kuvattu myös muita tilapalveluiden kannalta oleellisia tilatietojärjestelmiä ja niiden tietosisältöjä. Taulukossa on lisäksi nähtävissä järjestelmän mahdolliset integraatiot muihin järjestelmiin sekä se, kuka järjestelmässä olevan datan omistaa ja onko järjestelmä käytössä vai ei. Järjestelmäuudistuksen ollessa käynnissä myös poistuvat järjestelmät on hyvä säilyttää taulukossa toistaiseksi, sillä niiden tietosisällöt ovat osittain edelleen käytettävissä.

Taulukko 1. Tilatietojärjestelmien keskeiset tietosisällöt

Järjestelmä	Keskeiset tietosisällöt	Integraatiot	Järjestelmän tila	Datan omistajuus
Modulo	rakennusten perustiedot, tilojen käyttäjät, vuokrasopimukset, pohjakuvat (toimialalla vuokralla olevat kohteet)	yksi integraatio talouden järjestelmään	käytössä	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi alan tilapalvelut
Koki	rakennusten perustiedot, tilojen käyttäjät	-	käytössä, poistumassa	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi

	(toimialalla vuokralla olevat kohteet)			alan tilapalvelut
Empathic Building	tilojen käyttöaste, tilojen olosuhteet	-	poistunut, mutta raportteja tallessa usealta vuodelta	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi alan tilapalvelut
Apotti	varattavissa olevien asiakastilojen nimet, tilavaraukset	-	käytössä	Helsingin Kaupunki, ei saatavissa
Siilo	rakennusten perustiedot ja laajennetut tiedot, vuokrasopimukset (kaikki Kaupunkiym päristön toimialan hallinnassa olevat kohteet)	-	käytössä	Kaupunkiym päristön toimiala
Outlook (res)	varattavissa olevien tilojen nimet ja resurssit	-	käytössä	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi alan /Helsingin kaupunki
Vahtikortti	huonekortit – huoneen tiedot	-	käytössä	tietyt uudishankkeet
Tilava	rakentamisen ja hankkeiden hallinnan ohjelmisto	-	käytössä	uudishankkeet
SAP	talousjärjestelmä	yksittäisen laskituksen osalta Modulo	käytössä	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi ala, Helsingin kaupunki
Palveluverkkotyökalu	palveluverkon suunnittelun tukijärjestelmä, joka yhdistelee erilaisia	ei toisiintässä mainittuihin järjestelmiin, mutta muihin tietolähteisiin kyllä	käytössä	Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi alan tilapalvelut

	tietoja palveluista			
--	---------------------	--	--	--

2.5 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, sillä sen tavoitteena oli kuvata ja tulkita tutkittavaa ilmiötä eli tilaajan tiedolla johtamista. Laadullisessa tutkimuksessa on tavallista, että tutkija toimii myös aineiston kerääjänä, mutta tutkimuksen pääpaino on tutkittavien näkemyksissä. Myös kerättävä aineistomenetelmä tukee laadullisen tutkimuksen menetelmän käyttöä. (Kananen 2017, 34–35.)

Haastatteluaineisto kerättiin fokusryhmähaastattelun (engl. focus group interview) sekä yhden yksilöhaastattelun avulla. Fokusryhmähaastattelu on ryhmähaastattelun muoto, jossa ryhmän jäsenillä on turvallinen ympäristö jakaa näkemyksiään (Salonen ym. 2017, 85). Teema haastattelussa oli hyvin selkeä, ja se annettiin haastateltaville tiedoksi ennen haastattelua. Teema ja kysymykset mietittiin valmiiksi (liite 2) pohjaten yksikön ydintehtävään sekä teoriaan toimitilajohtamisesta ja tietojohdamisesta. Kysymykset perustuivat tutkimuksen viitekehukseen eli aiemmin tutkittuun tietoon (Tuomi & Sarajärvi 2018). Teemahaastattelun aikana käsitellään ennalta määritetyt teemat ja aiheet, mutta haastattelukysymykset eivät välttämättä noudata tiettyä kaavaa (Ruusu vuori & Tiittula 2005).

Fokusryhmähaastattelu on ryhmähaastattelun alalaji, jonka luonne on verrattain vapaamuotoinen. Osallistujat voivat keskustella tutkijan esittämistä kysymyksistä sekä kommentoida spontaanisti aihetta. Tutkija puolestaan pystyy osoittamaan kysymyksensä joko koko ryhmälle tai yksittäiselle henkilölle. Fokusryhmähaastattelulle olennaista on, että haastateltavat ovat asiantuntijoita tai heidän mielipiteillään on vaikutusta tarkasteltavaan aiheeseen niin, että he saavat aikaan muutoksia. Ryhmällä on myös asetettuna jokin selkeä tavoite, josta kaikki ryhmän jäsenet ovat tietoisia. (Hirsjärvi & Hurme 2022.)

Ryhmähaastattelussa on hyvä mahdollisuus saada selville, kuinka ryhmän jäsenet muodostavat aiheesta yhtenäisen näkemyksen. Fokusryhmähaastattelu

sopii hyvin tutkimuksiin, joissa haastateltavien tarpeita pyritään saamaan selville sekä kehittämään uusia ideoita tai palveluita. (Hirsjärvi & Hurme 2022.)

Fokusryhmähaastattelussa haastattelijan tärkeä tehtävä on huolehtia yhdenvertaisen dialogin toteutumisesta eli siitä, että ryhmän osallistujista pieni osa ei pääse dominoimaan keskustelua, mutta toisaalta myös, että kaikkien ääntä kuullaan. Haastattelija ei osallistu keskusteluun vaan ennemminkin jakaa puheenvuoroja. (Vilkkä 2021.)

Haastatteluaineiston luotettavuutta kuvastaa haastatteluiden tarkka kuvaus. Laadullisen aineiston analysoinnissa luotettavuutta lisäävänä tekijänä pidetään luokittelujen tekemistä ja kuvausta siitä, miten luokitteluihin päädyttiin. Tapaustutkimuksille ja jossain määrin muullekin laadulliselle tutkimukselle, kuten haastatteluille, on ominaista, että toistettavuus ei välttämättä ole paras mittari, sillä tilanteet ovat ainutlaatuisia. (Hirsjärvi ym. 2009, 217–218.)

3 TIEDOLLA JOHTAMINEN SOSIAALI-, TERVEYS- JA PELASTUSTOIMIALAN TILAPALVELUISSA

Opinnäytetyötä varten tehdyn tiedonhaun tavoitteena oli löytää tutkittua tietoa tiedolla johtamisesta ja erityisesti tiedolla johtamisesta toimitilajohtamisen kontekstissa. Tiedonhaku osoitti, että tiedolla johtamisesta osana toimitilajohtamista tutkimusta on tehty lähinnä ylemmän korkeakoulun opinnäytetöissä. Monessa opinnäytteessä kysymyksessä oli kehittämistehtävä hyvin spesifiin kenttään liittyen, ja vaikka aiheet eivät olleet täysin samoja kuin tämän opinnäytetyön aihe, lopputuloksena voidaan kuitenkin todeta, että tiedolla johtamisen tutkiminen on ajankohtaista. Lisäksi kehittämistehtävät liittyen nimenomaan tiedolla johtamisen kehittämiseen ovat arvoa tuovia toimeksiantajille, sillä kokemuksella ja mitatulla tiedolla voi olla hyvin erilaiset lopputulemat.

3.1 Tieto ja tiedonhallinta

Tieto on käsitteenä laaja, ja tietojohdamisen kontekstissa tätä käsitettä jäsennellään usein kolmeen tasoon, joista kullakin on oma määritelmänsä. Alimmalla tasolla on data. (Laihonen ym. 2013, 17–18.)

Data on koneluettavaa tietoa, jolla ei yksinään ole juurikaan arvoa, mutta kun data-aineistoja yhdistetään ja jalostetaan datatuotteita, muuttuu se organisaatiolle arvokkaaksi. Datasta pyritään tuottamaan informaatiota, joka edelleen muuttuu merkitykselliseksi tiedoksi. (Sivula ym. 2023, 16.) Informaatio onkin tiedon tasojen toisella sijalla, jota ylempänä on vain tietämys, kuten taulukossa 2 nähdään tasojen rakentuvan (Laihonen ym. 2013, 18).

Taulukko 2. Tiedon tasot ja niiden rakentuminen tiedon jalostuessa (mukaillen Jalonen ym. 2017, 18)

Tiedon taso	Määritelmä
Tietämys	Inhimillinen tieto
Informaatio	Rakenteellinen data
Data	Rakenteettomia asioita

Esimerkkinä voidaan käyttää sensorin tuottamaa lukemaa 25, johon lisätään konteksti celsiusaste. Kun 25 celsiusasteelle lisätään konteksti havainnon paikasta ja ajasta, ollaan tietämyksen äärellä. Edelleen tämän voi jalostaa viisaudeksi se, miten tämä tietämys vaikuttaa toimintaan, kuten vaikka siihen, että pukeudumme kevyesti tänään. (Sivula ym. 2023, 16.)

Tiedonhallinta viittaa tietoprosessien organisointiin tavalla, joka pyrkii takaamaan tiedon saatavuuden, löydettävyyden ja käytettävyyden eri tarkoituksiin koko tiedon elinkaaren ajan (Helsingin kaupunki 2019b). Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) sisältää säädöksiä julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskien. Lain (906/2019) mukaan tiedonhallintayksikön on ylläpidettävä toimintaympäristönsä tiedonhallintamallia, jossa määritellään ja kuvataan tiedonhallintayksikön tiedonhallintaa. Helsingin kaupunki on laissa määritelty tiedonhallintayksikkö (Helsingin kaupunki 2019b).

Oleennaista on myös tiedon laatu. Datassa ja informaatiossa voi olla virheitä, tai se voi olla vaillinaista. Laadun tarkistaminen ja korjaaminen on työlästä varsinkin suurien tietomassojen tapauksissa, joten sitä kannattaa tehdä vain oleellisimmalle tiedolle, ja tätä varten on tärkeää luoda käytänteitä, jolla taataan tiedon laatu ja oikeellisuus. (Laihonen ym. 2013, 2.)

3.2 Tietojohtaminen

Tietojohtamisen määritelmä ei ole täysin vakiintunut (Klemola ym. 2014, 11). Tietojohtamisen ajatellaan kuitenkin usein olevan laaja käsite, joka pitää sisälleen erilaisia näkökulmia tietoon ja johtamiseen (Laihonen ym. 2013). Tietojohtaminen voidaan nähdä tietojärjestelmäpainotteisena teoriana, sillä siihen katsotaan kuuluvan esimerkiksi tietovarastojen ja tietovirtojen hallinta (Leskelä ym. 2019, 15).

Tietojohtamisena voidaan nähdä valinnat siitä, mitä tietoa kerätään, tiedon analysoinnin päätökset sekä se, kuinka tietoa hyödynnetään päätöksenteossa eri tasoilla. Tietojohtaminen ja tiedolla johtaminen kuuluvat järjestelmälliseen toimintaan, ja ne auttavat rakentamaan kuvaa toiminnan tavoitteista ja siitä, miten toimintaa pitää muuttaa niiden saavuttamiseksi. (Leppänen ym. 2024, 260–261.)

Suomessa on tutkittu kunnallisten toimijoiden tietojohtamista 2000-luvulla. Tietojärjestelmät ovat tärkeä osa tietojohtamisen käytänteitä, mutta yhtä tärkeänä nähdään toimintamallit ja käytännöt, jotka mahdollistavat tiedon hyödyntämisen kaikilla organisaatiotasoilla. (Jalonen ym. 2012, 144–145.) Tietojohtamisen yhtenä haasteena voidaan nähdä tilanne, jossa käytössä olevia tietojärjestelmiä on paljon ja niissä olevat tiedot eroavat erilaisten kirjaus- ja luokittelutapojen vuoksi toisistaan (Leskelä ym. 2019, 17).

Tässä opinnäytetyössä tietojohtamisen käsitteeseen katsotaan lukeutuvan myös päätöksenteon tueksi tarvittavan tiedon hallintaa, joka on myös osa Leskelän ym. (2019, 15–16) määritelmää tietojohtamiselle.

3.3 Tiedolla johtaminen

Tiedolla johtaminen käsittää tiedon tuottamisen, hallinnoinnin, säilyttämisen, analysoinnin ja myös tiedon hyödyntämisen. Kyseessä on siis melko laaja kokonaisuus, johon tarvitaan myös työntekijöitä ja heidän osaamistaan (Kosonen 2019). Tiedolla johtaminen on tietojohtamisen osa-alue, jonka tavoitteena on tietoperustainen päätöksenteko ja sen mahdollistaminen (Leskelä ym. 2019, 16).

Tiedolla johtamisen toivotaan parantavan julkishallinnon tuottavuutta ja vaikuttavuutta. Haastavan tehtävästä tekee julkishallinnon informaatioympäristön nopea kasvu. Erityisen haastavan tilanteen edessä ovatkin nimenomaan kunnat, joissa on monia eri tietojärjestelmiä, jotka eivät keskustele keskenään. (Jalonen 2015.) Jalonen (2015) myös huomauttaa artikkelissaan, että kaikella saatavalla olevalla informaatiolla ei ole toiminnan kannalta olennaista merkitystä.

Tieto on tärkeää, sillä se auttaa päätöksentekijöitä kohdentamaan vähäiset resurssit niihin palveluihin ja toimenpiteisiin, jotka tuottavat eniten hyvinvointia ja parantavat terveyttä. Laatu- ja vaikuttavuustieto on siis erittäin tärkeää tiedolla johtamisessa sosiaali- ja terveysalalla. (Miettinen ym. 2020, 78–79.)

Niiranen (2015, 311–312) analysoi tutkimuksessaan valtiohallinnon tiedonkäyttöä koskevia ilmiöitä ja nosti esiin neljä teemaa. Ensimmäinen teema on tietoa tuotetaan irrallaan tiedon käytön ongelmakohteista. Toiseksi tieto ja sitä tarvitseva henkilö eivät kohtaa. Kolmanneksi tiedon muokkaaminen ei johda kumuloituvaa tietoon vaan se pirstaloituu, ja neljänneksi, tutkimustieto on käytössä, mutta sitä ei hyödynnetä riittävästi.

Tiedolla johtamisen teoria näyttää eroavan käytännöstä, ja ongelmana näyttäytyy joko tiedon hyödyntämisen puutteellisuus tai itse tiedon puutteellisuus. Tietoa voi myös olla käytettävissä paljon, mutta relevantin tiedon valjastaminen päätöksenteon tueksi on haastavaa. Usein tämä johtaa siihen, että käytössä on puutteellista informaatiota väärässä muodossa, mikä lisää tiedon monitulkintaisuutta. (Jalonen 2015, 13.)

Toisaalta tiedolla johtamisen haasteita on esitetty ratkaistavaksi ongelmalähtöisen tarkastelun avulla. Epävarmuutta tietojen hallinnassa voidaan selättää organisaation tietovirtojen systemaattisella kehittämisellä. Monimutkaisuutta taas voi helpottaa visualisoimalla informaatiota päätöksentekijöille. Hallintoa kehittäessä faktatieto on tärkeää, mutta niin on myös organisaation kokemustieto. Kokemustiedon näkyväksi saaminen onkin yksi isoimmista haasteista. (Jalonen 2015, 13.)

Tiedolla johtaminen tarvitsisi kehykset, joissa johtamisen kohteena olevaa asiaa tarkastellaan kokonaisuutena. Tiedolla johtamisen kehysten tarkoitus on kuvata tietoa, jota tuotetaan, käytetään ja tarvitaan johtamista varten. Tiedolla johtaminen kannattaa kuitenkin aloittaa tavoitteiden asettamisesta, jonka yhteydessä määritellään, mitä tehdään ja miksi tehdään. (Ritvanen ym. 2014, 129.)

Tiedolla johtaminen on yhteydessä kaikkiin organisaation johtamisen tasoihin. Tiedon pirstaleisuus vaikeuttaa organisaation kaikkien tasojen tiedolla johtamista. Tästä syystä sekä tiedonhallinnan että prosessien on oltava organisaatiossa hyvin määriteltyjä tiedolla johtamisen toteutumiseksi. (Laihonen & Saranto 2021, 12.)

3.4 Tiedolla johtamisen kehittäminen toimitilajohtamisessa

Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla toimii Tietohallinnon alla tietojohdaminen ja tilastopalvelut -yksikkö. Yksikön tehtävänä on toimia toimialan tietohuollon ja tilastopalveluiden asiantuntijana sekä vastata analytiikasta ja organisaatietietojen ylläpidosta. Yksikkö tuottaa myös toimialan tietojohdamisen suunnitelman ja vastaa johdon työpöydästä. (Helsingin kaupunki 2022.)

Tietojohdamisen suunnitelmassa on myös otettu kantaa tiedolla johtamiseen. Tiedolla johtamisen keskeisenä lähtökohtana voidaan pitää sitä, että tunnustetaan keskeiset tietotarpeet, joihin tietolähteillä ja tietojärjestelmillä pyritään vastaamaan (Leskelä ym. 2019, 17).

Tiedolla johtaminen liittyy sellaisiin toimintatapoihin, joilla tietoa kehitetään ja käytetään organisaation johtamisessa. Tiedolla johtaminen tarkoittaa tiedon hyödyntämistä päätöksenteon tukena. Tästä syystä tiedolla johtamisessa on myös olennaista, että luodaan rakenteet, joissa tietoa synnytetään arjen toimissa. Henkilöstön tulisi ymmärtää, mihin tarkoitukseen tietoa kerätään ja mikä merkitys kerätyllä tiedolla on, sillä jokaisen työpanos edesauttaa tavoitteiden saavuttamista. (Laihonen ym. 2013.)

Toimitilajohtaminen on yleisesti julkishallinnon organisaatioissa käytössä oleva tilojen johtamistapa. Toimitilajohtamiseen kohdistuu odotuksia, esimerkiksi alentaa tilakustannuksia tai innovatiivisen tilateknologian käyttöä ja hyödyntämistä. (Leväinen 2013, 41.) Toimitilajohtaminen ja digitalisaatio ovat näyttäytyneet toimitilajohtamisen tutkimuksessa yhdessä jo 1980-luvulta lähtien. Tulevaisuudessa digitalisaatio tulee kuitenkin edelleen laajenemaan myös toimitilajohtamisessa älykkään datan avulla, jota voidaan hyödyntää laajaksi toimitilajohtamisen alalla aina suunnittelusta johtamiseen. Halpojen sensortechnologioiden ansiosta reaaliaikainen tilojen seuraaminen on yhä useamman saatavilla, mutta myös Big Data ja robotiikka tulevat tuomaan tehokkuutta, joustavuutta ja laatua toimitilajohtamisen palveluihin. (Böchner ym. 2019, 376–377.)

Työtapamme ovat murroksessa, ja murrosta vauhdittaa digitalisaatio. Toimistotiloja tarvitaan jatkossakin, mutta todennäköisesti vähemmän kuin nyt ja joustavaa työtilaa tullaan tarvitsemaan entistä enemmän (Helsingin kaupunki 2021). Perinteisen avotoimistotilan sijaan tarvitaan tiloja, jotka soveltuvat myös tiimityöskentelyyn, virtuaalokokouksiin sekä keskittymistä vaativaan työhön (KTI Kiinteistötieto 2021, 13).

Toimistotilojen tarpeiden muuttuessa tiloihin liittyvien päätösten tueksi ja käytön ohjaukseen tarvitaan enemmän tietoa. Teknologiat ja sensorit mahdollistavat tilojen varaamisen, käytön ohjauksen sekä tilojen käytön tarkan seurannan. (KTI Kiinteistötieto 2021, 13.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Haastattelutilanne toteutettiin Microsoft Teams -kokouksena. Tämä teki haastattelun ajankohdan sopimisen joustavammaksi, ja tilaisuus oli helppo taltioida Teamsista löytyvän tallennustoiminnon avulla.

Haastateltavat valittiin sen perusteella, että he tietävät tutkittavasta aiheesta eniten toimeksiantajan organisaatiossa (Kananen 2017, 128). Haastateltavat valittiin yhteistyössä tilaajan kanssa siitä näkökulmasta, ketkä ovat Sosiaali-

terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluiden päätöksistä vastaavia henkilöitä. Näin ollen haastateltavat toteuttavat tiedolla johtamista kyseisessä yksikössä. Kyseessä on siis asiantuntijahaastattelu, ja vaikka se ei ehkä itsessään olekaan haastattelumenetelmä, asiantuntijoiden haastattelemisessa on kuitenkin joitain erityispiirteitä, jotka on hyvä huomioida. Asiantuntijuus määrittyy toiminnassa ja vuorovaikutuksessa, kuten ammatillisten tehtävien tai aseman kautta. Kyseessä ei ole pysyvä ominaisuus, tai tieto ei ole varastoitunutta. Asiantuntijuus voi näkyä myös käytetyssä kielessä, kuten käytettäessä ammattitermejä tai lyhenteitä. (Alastalo ym. 2017.)

Molemmissa haastattelutilaisuuksissa käytiin samat teemat läpi haastattelurungon mukaisesti. Haastateltavat olivat etukäteen saaneet haastattelurungon tiedoksi. Ensimmäinen haastattelu oli ryhmähaastattelu, joka toteutettiin Teamsin kautta 29.11.2023. Yksi haastateltavista ei päässyt ryhmähaastatteluun, joten häntä haastateltiin erikseen 20.12.2023. Molemmissa haastattelutilaisuuksissa käytettiin samaa haastattelurunkoa ja molemmat tilaisuudet nauhoitettiin ja nauhoituksen jälkeen litteroitiin Microsoft Word -ohjelmalla.

Haastatteluissa oli kolme teemaa:

1. Teema 1: Mitä tilahallintajärjestelmistä saatavaa tietoa tilapalveluissa tällä hetkellä käytetään tiedolla johtamiseksi?
2. Teema 2: Mitä tilahallintajärjestelmistä saatavaa tietoa käyttäisitte tiedolla johtamiseksi, jota et vielä käytä?
3. Teema 3: Tiedon saatavuus ja käytettävyys: toteutuuko tällä hetkellä?

Sisällönanalyysin käyttämisellä pyritään järjestämään aineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon siten, että aineiston asiasisältö pysyy muuttumattomana. Analyysin alussa määritellään analyysiyksikkö, esimerkiksi sana tai lause. Kun analyysiyksikkö on määritelty, aineisto pelkistetään eli redusoidaan, eli karsitaan epäolennaiset asiat tekstistä. Pelkistämiseksi käytetään apuna tutkimustehtävään liittyviä ilmaisuja. Pelkistetyt ilmaisut luetteloidaan ja samaa tarkoittavat ilmaisut pidetään tässä vaiheessa omilla riveillään. Klusteroinnissa eli ryhmittelyssä tarkastetaan alkuperäisilmaisut ja samankaltaiset käsitteet yhdistetään. Käsitteet luokitellaan ja näin muodostetaan alaluokat, jotka nimitetään sisällön mukaisesti. Yläluokat muodostetaan yhdistelemällä alaluokkia.

Yläluokkien yhdistelemisestä puolestaan syntyvät pääluokat. Viimeinen luokka on yhdistävä luokka, joka voidaan yhdistää suoraan tutkimustehtävään. Luokittelun päätteeksi aineisto abstrahoidaan eli käsitteellistetään. Abstrahoinnissa erotellaan aineistosta tutkimuksen kannalta olennainen tieto. Aineiston käsittelyä voidaan jatkaa edelleen yhdistämällä luokkia samoin kuin klusteroinnissa aiemmin. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Aineistoa kertyi litteroituna yhteensä 39 A4-sivua, ryhmähaastattelusta 28 ja yksilöhaastattelusta 11. Aineistosta poistettiin ensin yksilöivät tiedot haastatteluista. Aineiston redusoinnin jälkeen eli kaiken ylimääräisen, joka ei vastaa tutkimuskysymykseen, poistamisen jälkeen aineistoa oli yhteensä 10 sivua, ryhmähaastattelusta 7 ja yksilöhaastattelusta 3. Tiivistettyjä ja pelkistettyjä lauseita oli jäljellä molemmista haastatteluista yhteensä 3 sivua.

Lähtökohtana aineiston tarkastelulle olivat tutkimuskysymysten näkökulmat. Aineistoa klusteroitiin tiivistämällä alkuperäisiä ilmauksia kuten taulukossa 3 on kuvattu.

Taulukko 3. Esimerkki aineiston redusoinnista

Alkuperäinen ilmaus	Tiivistetty ilmaus
Mutta, että että vuokrat ja neliömäärät on sellaiset, että mitä niin kun itse niinku tarvitsee omassa työssä, että jos pitää niin kun asioista kertoa.	Vuokrat ja neliömäärät ovat tietoja, joita tarvitaan.
Periaatteessa meitä kiinnostaa se, että mikä on kaikkikin tilojen käytöstä aiheutuvat kustannukset, että siihen tulee esimerkiksi siivouskin	Tarvitaan tieto tilojen käytön kokonaiskustannuksista mukaan lukien siivouskustannukset.

mukaan, joka pitäisi jollakin aikavälillä liittyä nyt.	
No ehkä noi tommoiset kuntoluokitus asiat siellä ei ole sellaisia niinku saatavilla.	Kuntoluokitus tiedot eivät ole saatavilla.

Alaluokkia yhdisteltiin yläluokiksi ja edelleen pääluokiksi, kunnes löydettiin yhdistävä luokka. Yhdistävä luokka yhdistyy tutkimuskysymykseen. Esimerkki työstöstä on taulukossa 4.

Taulukko 4. Esimerkkejä abstrahoinnista ja yhdistävästä luokasta

Yläluokka	Pääluokka	Yhdistävä luokka
Sähkökustannukset	Kokonaiskäyttökustannustietoisuus	Tarvittava tieto
Neliömäärät	Tilojen perustiedot	Käytettävissä oleva tieto
Tilojen kuntotiedot	Kuntoluokitus tieto	Tarvittava tieto
Tietopuutteet	Tiedonhankinnan haasteet	Kehittämistä vaativaa
Tietojen stabiilius	Ajantasaisen tiedon ylläpito	Kehittämistä vaativaa
Tilojen käyttöaste	Suunnitteluun tarvittava tieto	Tarvittava tieto

Haastatteluaineisto on ollut vain opinnäytetyön tekijän hallussa opinnäytetyön toteutuksen ajan. Sekä haastattelujen nauhoitukset että litteroinnit tuhoetaan opinnäytetyön valmistuttua.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Haastatteluaineiston perusteella voi todeta, että Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalvelut toteuttaa tiedolla johtamista. Aineistosta nousivat esiin

erilaiset tilatiedot, joita tällä hetkellä käytetään: organisaatioiden tilatiedot, kohteiden sijaintitiedot sekä vuokraneliöiden kokonaismäärä. Tällä hetkellä Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluissa käytetään myös tilojen neliömääriä eri tavoilla jaoteltuina sisäiseen vuokraukseen liittyen. Lisäksi nykyisin tilatietojärjestelmästä tarkastellaan organisaatiokohtaisia tilatietoja, esimerkiksi sitä, minkä verran tilaa tietyille organisaatiolle on vuokrattu rakennuksesta. Tilatietojärjestelmää käytetään myös kohteiden sijaintitiedon tarkasteluun muun muassa järjestelmän karttanäkymästä. Tilatietojärjestelmästä tarkastellaan myös budjettilukuja ja vuokramääriä sekä organisaatio- että toimialakohtaisesti. Lisäksi muista järjestelmistä pyydetään tietoja henkilöstön vakanssi- ja henkilömääristä.

Tietoa, jota Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluiden johto tarvitsisi ja jota ei tällä hetkellä ole saatavissa, olisivat rakennusten kuntoluokitustiedot sekä tarkemmallakin tasolla yksittäisten tilojen kuntotiedot. Kuntoluokituksista toivottiin myös lämpökarttaa, joka olisi automatisoitu niin, että kuntoluokitus tieto muuttuu ajan kuluessa. Lämpökartta on visuaalisen analytiikan työkalu, jolla voidaan korostaa olennaiset asiat esitetystä tiedosta. Yksinkertaisimmillaan tämä tehdään värien avulla.

Myös tieto vapaana olevista ja vapautuvista tiloista koettiin tärkeäksi samoin kuin tieto siitä, missä käytössä tila on ollut. Edellä mainittu nousee erityistilojen hallinnassa tärkeäksi, sillä tiloja joudutaan usein muuntamaan käyttöön sopivaksi. Tilojen muuntamista voi olla esimerkiksi toimistotilan muuttaminen asumisyksikön käyttöön tai toisin päin. Yksittäisistä tietotarpeista esiin nousi myös tilojen käyttöaste.

Erilaisten kustannustietojen tarve nousi myös aineistosta selkeästi esiin. Osaan vuokrasopimuksista kuuluu sähkö, mutta joissain kohteissa sähkösovimukset ovat Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan hallussa ja näin ollen myös laskutus kohdistuu suoraan toimialalle. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala maksaa myös siivouskustannukset erikseen. Nämä kustannukset haluttaisiin viedä tilatietojärjestelmään, jotta tilojen toteutuneita kokonaiskustannuksia voitaisiin seurata. Tällä hetkellä tilatietojärjestelmässä voi seurata vain vuokratkustannuksia.

Haastatteluissa nousi myös yleisesti ottaen esiin tarve ajantasaiselle ja visuaaliselle raportoinnille. Käytössä olevasta tilahallintajärjestelmässä on pääasiassa saatavissa vain raportin ajamishetken tietoa, ja raporttien tiedostomuodot koetaan vanhanaikaisiksi. Tällaisessa raportoinnissa koetaan ongelmaksi se, että raportilla oleva tieto vanhenee nopeasti. Lisäksi haastateltavat kokivat tärkeäksi, että tilojen tiedot ovat yhteneväisiä vuokranantajan ja tilapalveluiden järjestelmien välillä.

Taulukkoon 5 on kerätty kaikki tutkimuksessa esiin tulleet tietotarpeet ja kehittämisaiheet. Tietotarpeet on jaettu kahteen osaan, tietoon, joka on jo käytössä, ja tietoon, jolle olisi tarve mutta sitä ei ole saatavissa.

Taulukko 5. Tilapalveluissa käytössä oleva tieto, tarvittava tieto sekä kehittämisaiheet.

Käytössä oleva tieto	Tarvittava tieto	Kehittäminen
neliömäärät	ajantasainen kuntoluokitus	tiedon hyödyntäminen hankkeissa
työntekijöiden määrä	tilan kunto/käyttötarkoitus	tiedonhankinnan haasteet
vakanssien määrä	tieto siitä missä tieto on saatavissa	yhtenäiset toimintatavat
palvelukokonaisuuksien tilatiedot	tilojen vapautumistieto	tiedon hankintaan menee aikaa
toimialatason tilatiedot	ajantasainen tieto ylipäätään	järjestelmien tehokas käyttö
budjettiluvut	visuaalinen raportointi	järjestelmien helppo käyttö
kohteiden sijaintitiedot	ajantasainen raportointi	tietojen luotettavuus
kohteiden karttanäkymä	käyttöaste	tietojen näkyvyys
vuokramäärä	sähkökustannukset	muutospyynnöt
	yhdenmukaiset lähtötiedot	tietojen tarkistus
	siivouskustannukset	pinta-ala, joka käytössä
	kokonaiskustannustieto	tiedot yhdestä paikasta

	ennustamisen tuki	tilojen oikea määrittely
		yhteisten tilojen jyvitys selkeä ja yhdenmukainen
		vertailukelpoisuus
		luotettavaa tietoa

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tavoitteena oli selvittää, mitä tietoa Helsingin kaupungin Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalvelut tarvitsevat tiedolla johtamisen tueksi. Tämän selvittämiseksi etsittiin vastauksia tutkimuskysymyksiin. Vastauksien myötä esitellään myös toimenpiteitä opinnäytetyön tilaajan tiedolla johtamisen kehittämiseksi. Vastaukset käydään läpi tutkimuskysymyksittäin.

Mitä tietosisältöä Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalvelut tarvitsevat työnsä ja johtamisen tueksi?

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalvelut tarvitsevat tietoja vuokraamistaan tiloista. Ensisijaisesti tarvitaan luotettavat ja paikkansapitävät perustiedot vuokratuista tiloista, kuten neliömäärät ja tilaluokat. Lisäksi kohteiden sijaintitiedot, kohteissa työskentelevien työntekijöiden ja vakanssien määrät sekä budjettiluvut ovat tarpeellisia tietoja. Tärkeitä ovat myös organisaatioiden tilatiedot, eli tieto siitä, kenelle tilat on sisäisesti vuokrattu.

Mistä tarvittava tieto on saatavilla?

Pääosin tarvittavat tiedot ovat saatavilla tilatietojärjestelmässä, mutta myös talouden järjestelmässä ja Kaupunkiympäristön toimialan tilatietojärjestelmissä. Osa tiedoista sijaitsee tilojen suunnittelu- ja hankeprojektien tietojärjestelmissä.

Mikäli tarvittava tieto ei ole käytettävissä olevissa järjestelmissä, niin mistä se on saatavilla?

Kaupunkitasoisen tai toisen toimialojen tietoja pitää selvittää tapauskohtaisesti organisaatiolta tai toimialalta, sillä tiedot eivät ole suoraan saatavilla. Tämä on hidasta ja haastavaa. On myös tietoa, jota ei ole tietojärjestelmissä, vaan se

on työntekijöiden hallussa ja siirtyy pääosin henkilöstön välisessä viestinnässä työntekijältä toiselle.

Onko tarvittava tieto ollenkaan saatavilla?

Kaikki tarvittava tieto ei ole tällä hetkellä saatavilla, tai sen saatavuus on epävarmaa ja työtä vaativaa.

6.1 Yhteenveto

Haastatteluissa nousi esiin monia uusia tietotarpeita. Tietotarpeet keskittyivät tilojen kustannustietoihin, tilojen käyttöasteeseen, tilojen vapautumiseen sekä kuntoluokituksiin. Tilojen kustannustiedot koettiin tärkeiksi saada tilahallintajärjestelmään, jotta kokonaiskustannuksia mukaan lukien tilojen vuokra voitaisiin tarkastella yhdessä. Tilojen käyttöasteita mitataan tällä hetkellä manuaalisesti kävelymittauksina ja vain osassa kohteista. Tilankäytönseuranta järjestelmän avulla on todettu jo aiemmin tarvittavan, ja sen hankinta on tilapalveluiden tavoitteena lähitulevaisuudessa. Kuntoluokituksista puhuttaessa haastatteluissa tuli ilmi, että kuntoluokituksista on tehty selvitys toisella toimialalla, mutta haastattelun aikaan kuntoluokitusten viemistä tietojärjestelmiin ei ollut tiedossa. Tilojen vapautumistieto ei ole ollut järjestelmistä saatavissa vaan se on liikkunut lähinnä työntekijältä toiselle. Suunnittelijoiden olisi kuitenkin helpompi kartoittaa mahdollisia tiloja, kun tieto vapautuvista tiloista olisi saatavissa helposti.

Kehittämiskohteita löytyi sekä uusien tietotarpeiden että nykyisten järjestelmien ja tiedon laadun osalta. Erityisesti raportointi nostettiin esiin. Raportoinnin toivottiin olevan visuaalista ja ajantasaista. Tärkeäksi nähtiin myös tiedon laadun varmistaminen, joka perustuu siihen, että tiedot ovat yhteneväisiä. Yksittäisiä asioita, joilla laatua voidaan käytännön tasolla parantaa, nostettiin runsaasti esiin. Ensinnäkin perustiedot vuokratuista tiloista pitäisi olla yhteneväisiä vuokranantajan kanssa, esimerkiksi vuokratun pinta-alan määrä. Haastavia ovat tilanteet, joissa vuokra-ala on eriävällä tavalla määritelty. On voitu esimerkiksi vuokrata kokonainen rakennus, mutta kuitenkin niin, että tekniset tilat eivät kuulu vuokra-alaan, kun taas toisissa tapauksissa koko rakennus kuuluu vuokra-alaan tekniset tilat mukaan lukien. Asumispalvelukoh-

teiden osalta tärkeäksi huomioksi nousi myös se, että näiden kohteiden yhteisten tilojen (eli pois lukien suoraan asukkaalle vuokrattava tila) jyvityksen tulee olla yhteneväistä kaikissa kohteissa. Tällä hetkellä yhteneväisyys ei toteudu kaikkien kohteiden tietojen osalta.

Koko toimialan tietoja arvioidessa tulee myös huomioida se, että vuokrasopimuksia on tällä hetkellä kahdenlaisia: ylläpitovuokrasopimuksia sekä pääoma-vuokrasopimuksia. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on pitkän aikavälin tavoitteena siirtyä vain yhden vuokralajin sopimukseen, jotta toimialan tiedot ovat täysin vertailukelpoisia keskenään.

Tiedolla johtamisen ja tiedonhallinnan kehittämisen kannalta on myös olennaista, että tieto on helposti saatavissa ja se on käytettävää. Tällä hetkellä tiedon hankintaan ja kokoamiseen menee paljon aikaa, vaikka kyse olisi omalta toimialalta tai muualta Helsingin kaupungin organisaatiosta saatavasta tiedosta. Tieto on siis hajallaan eri paikoissa.

Haastatteluissa nousi esiin myös muita tiedonhallinnan perusasioita, kuten että järjestelmiä pitäisi voida käyttää tehokkaammin ja niiden tulisi olla helppokäyttöisiä. Myös tiedon luotettavuuden osalta palattiin perusasioihin: vaikka ymmärretään, että tieto on muuttuvaista, tulisi kuitenkin pääosin voida luottaa siihen, että järjestelmistä saatava tieto on ajantasaista ja paikkansapitävää.

6.2 Toimenpide-ehdotukset toimeksiantajalle

Tiedon laadun tarkistaminen koko tietomassasta on haastavaa ja vie paljon aikaa. Tästä syystä suosittelen valitsemaan tarkistukseen tiedot, jotka ovat ensisijaisen tärkeitä mutta myös vaikuttavat muihin tietoihin. Tärkeimpänä on vuokrattujen tilojen neliömäärä, josta tulisi olla sama tieto vuokranantajalla sekä vuokralaisella. Tilatietojärjestelmissä neliötieto pohjautuu usein pohjakuvaan, joten pohjakuvien ajantasaisuus on myös tärkeää ainakin siten, että vuokratun pinta-alan määrä on tiedossa. Kohteiden vuokrasopimukset olisi hyvä päivittää monesta syystä, mutta myös siksi, että kohteiden vuokra-alan määräytyminen olisi sopimuksilla yhteneväistä.

Raportointiin panostaminen olisi hyvä nostaa kehittämislistalle. Nykyinen tilatietojärjestelmä tarjoaa paljon erilaisia tietotaulukoita ja raportteja, jotka pitää manuaalisesti ajaa ja tallentaa. Tämä ei ymmärrettävästi ole kestävä tapa tarkastella tarvittavaa tietoa. Raportoinnin kehittämistä voi oikeastaan lähestyä kahta kautta: joko kehittämällä nykyisen tilatietojärjestelmän raportointia yhdessä järjestelmätoimittajan kanssa tai kehittämällä oman raportointinäkömän, joka pohjautuisi esimerkiksi oman tietoaltaan tietoihin tai rajapintojen kautta tuotuihin tietoihin muista järjestelmistä. Oma raportointinäkömä tuottaa toki paljon työtä, mutta toisaalta sen kehittäminen on joustavampaa, sillä se ei ole riippuvainen tilatietojärjestelmän toimittajasta. On myös mahdollista, että tietojen tuonti omaan tietoaltaaseen tai raportointinäkömään on suoraviivaisempaa, kuin tiedon integroiminen tilatietojärjestelmään. Taulukko 5 tarjoaa hyvän listan tiedoista, jotka jatkossa tulisi raportointinäkömästä löytyä.

Maakuntien tilakeskus tarjoaa hyvinvointialueiden perustilatiedoista myös Power Bi -näkömää omilla sivuillaan asiakkailleen. Mikäli oman raportointinäkömän kehittäminen ei tällä hetkellä ole kehityslistalla ehdotan, että tilapalveluissa tarkastellaan mahdollisuutta käyttää edellä mainittua näkömää hyödykseen.

Opinnäytetyön lopputuloksien perusteella jatkotutkimusaiheita on monia. Tarkempaan tarkasteluun voisi ottaa melkein minkä vain lopputuloksissa kehittämiskohteeksi nimetyn aiheen. Nostan kuitenkin näistä esiin kaksi aiheetta. Kehittämistä tukevaa tutkimusta olisi tarkka tekninen selvitys siitä, miten tietotarpeet, jotka nyt eivät ole saatavilla, olisivat saatavilla. Käytännössä tämä tarkoittaa prosessien ja mahdollisesti järjestelmäintegraatioiden suunnittelua ja kuvausta. Lisäksi tärkeää olisi tutkia raportoinnin kehittämistä ja eri vaihtoehtoja reaaliaikaisiin näkömiin.

6.3 Luotettavuus ja eettiset kysymykset

Tutkimusta tehdessä panostetaan sen luotettavuuteen. Tämä tehdään kuvaillemalla tutkimusta tarkasti ja ymmärrettävästi, joka on laadulliselle tutkimukselle ominaista. Erityistä huomiota kiinnitetään tässä tapauksessa haastattelu-

jen kuvaamiseen, jotta tutkimuksen olosuhteet ovat selkeät. Lisäksi tutkimuksessa kuvataan aineiston luokitteluista prosessikuvaus: miten ja miksi kyseiseen luokitteluun päädyttiin. (Hirsjärvi ym. 2009, 232.)

Kehittämistoiminta on usein sosiaalinen prosessi, sillä kehittäjä osallistuu toimintaan ja toimijat kehittämiseen. Kehittäjän sekä toimijoiden sitoutuneisuus vaikuttaa aineiston luotettavuuteen. (Toikko & Rantanen 2009, 124.)

Opinnäytetyön tekijä on työskennellyt toimeksiantajan palveluksessa, joten yksikön toimintakenttä ja tietojärjestelmät ovat tuttuja. Työsuhde on kuitenkin sittemmin päättynyt, joten tekijällä ei ole enää opinnäytetyön toimeksiantosopimuksen lisäksi muuta sidonnaisuutta toimeksiantajaan.

Opinnäytetyön tekemisestä tehtiin sopimus, jonka ovat allekirjoittaneet tekijä, tilaaja sekä tekijän oppilaitoksen edustaja. Sopimuksessa määriteltiin tehtävän opinnäytetyön runko sekä palkkio valmistuneesta opinnäytetyöstä tekijälle. Lisäksi opinnäytetyöstä tehtiin toimeksiantosopimus tilaajan ja tekijän välille. Tilaajan organisaatiolta, eli Helsingin kaupungin Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta, saatiin tutkimuslupa opinnäytetyölle. Opinnäytetyö on toteutettu tutkimusluvassa asetettuja ehtoja noudattaen.

LÄHTEET

Alastalo, M., Åkerman, M. & Vaittinen, T. 2017. Asiantuntijahaastattelu. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvuori, J. (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino. E-kirja. Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/book/9789517686112> [viitattu 22.3.2024].

Böchner, J., Haugen, T. & Lindkvist, C. Shaping tomorrow's facilities management. 2019. *Emerald insight* 37, 366–380. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www-emerald-com.ezproxy.xamk.fi/insight/content/doi/10.1108/F-10-2018-0126/full/html> [viitattu 14.3.2023].

Helsingin kaupunki. 2019a. Helsingin kaupungin kiinteistöstrategia. Terveelliset ja turvalliset tilat tehokkaasti kaikille kaupungin palveluille. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.hel.fi/static/helsinki/valtuustoseminaari-2019/kiinteistostrategia.pdf> [viitattu 14.2.2024].

Helsingin kaupunki. 2019b. Tiedonhallinta. WWW-sivusto. Saatavissa: <https://kehmet.hel.fi/maaraystenmukaisuus/tiedonhallinta/#toc-5> [viitattu 21.2.2024].

Helsingin kaupunki. 2020a. Helsingin kaupungin toimitilastrategia. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.hel.fi/static/public/hela/Kaupunginhallitus/Suomi/Paatos/2020/Keha_2020-06-08_Khs_22_Pk/60915B61-FAA9-C87C-97C8-727EC3700000/Liite.pdf [viitattu 23.10.2023].

Helsingin kaupunki. 2020b. Suunnitelma toimitilastrategian toimeenpanon käynnistämiseksi. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.hel.fi/static/public/hela/Kaupunginhallitus/Suomi/Paatos/2020/Keha_2020-06-08_Khs_22_Pk/2B6B85DF-609B-C5BF-A26D-7274C4C00000/Liite.pdf [viitattu 23.10.2023].

Helsingin kaupunki. 2020c. Helsingin kaupungin datastrategia. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://digi.hel.fi/esittely/helsinki-datastrategia/> [viitattu 13.2.2024].

Helsingin kaupunki. 2021. Kasvun paikka Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://www.hel.fi/fi/paatoksenteko-ja-hallinto/strategia-ja-talous/strategia> [viitattu 13.3.2023].

Helsingin kaupunki. 2022. Tietojohdaminen ja tilastopalvelut. Päivitetty 28.2.2024. Intranet.

Helsingin kaupunki. 2023a. Organisaatio. Intranet.

Helsingin kaupunki. 2023b. Digisuunnitelma. Pdf-tiedosto. Intranet.

Helsingin kaupunki. 2023c. Muutosohjelma 2023–2025. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://ahjojulkaisu.hel.fi/203B6900-5E17-C8E9-A887-8AAC37600000.pdfv> [viitattu 4.3.2024].

Helsingin kaupunki. 2024a. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan esittely. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.hel.fi/fi/paatoksenteko-ja-hallinto/kaupungin-organisaatio/toimialat/sosiaali-terveys-ja-pelastustoimiala/esittely> [viitattu 19.3.2024].

Helsingin kaupunki. 2024b. Tilapalvelut. Päivitetty 15.2.2024. Intranet.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2022. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. E-kirja. Gaudeamus. Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/book/9789523458123> [viitattu 18.9.2023].

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Helsinki: Tammi.

Jalonen, H., Laihonen, H. & Lönnqvist, A. 2012. Tietojohtaminen osaksi kunnan strategista johtamista. Artikkel. Hallinnon tutkimus. Saatavissa: [Journal.fi](https://www.journal.fi). [viitattu 18.9.2023].

Jalonen H. 2015. Tiedolla johtamisen näyttämö ja kulissit. Teoksessa Virtanen, P., Stenvall, J. & Rannisto, P.-H. (toim.) Tiedolla johtaminen – Teoriaa ja käytäntöä. Tampereen yliopistopaino Oy: Juvenes Print, 40–68. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.researchgate.net/publication/275329037_Tiedolla_johtamisen_nayttamo_ja_kulissit [viitattu 11.3.2023].

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja, 234. [viitattu 9.5.2023].

Klemola, K., Uusi-Ilkainen J. & Askola, T. 2014. Sosiaali- ja terveystieteiden tietojohdamisen käsikirja. Sitra. Helsinki: Erweko. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.sitra.fi/app/uploads/2017/02/Sosiaali_ja_terveystieteiden_tietojohdamisen_kasikirja-2.pdf [viitattu 18.3.2024].

Kosonen, M. 2019. Tiedolla johtamisen käsikirja. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Mikkeli. Julkaisusarja Xamk Kehittää 81. Pdf-dokumentti. Saatavissa: <http://www.urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-183-5>. [viitattu 16.2.2023].

KTI Kiinteistötieto. 2021. Koronakriisin vaikutukset kiinteistömarkkinoihin Toimistotilojen tarve ja käyttö koronan jälkeisessä maailmassa. Helsinki: Senaatti-kiinteistöt. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://view.taiqa.com/kti/koronakriisin-vaikutukset-kiinteistomarkkinoihin-2021#/page=1> [viitattu 17.3.2024].

Laki hyvinvointialueesta 29.6.2021/611.

Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 906/2019.

- Laihonen, H. & Saranto, K. 2021. Tiedä ensin, johda sitten: Sote-tietojohtamisen osaamistarpeet sekä kansallisen koulutuksen ja tutkimuksen nykytila. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisu. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163618/STM_2021_3_3_rap.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 14.3.2023].
- Laihonen, H., Hannula, M., Helander, N., Ilvonen, I., Jussila, J., Kukko, M., Kärkkäinen, H., Lönnqvist, A., Myllärniemi, J., Pekkola, S., Virtanen, P., Vuori, V. & Yliniemi, T. 2013. Tietojohtaminen. Tampere. [viitattu 20.2.2024].
- Leppänen, P., Sorvettula, J. & Valli-Lintu, A. 2024. Hyvinvointialue: järjestäminen, hallinto ja talous. Helsinki: Alma Talent. Saatavissa: <https://verkkokirjahylly-almatalent-fi.ezproxy.xamk.fi/teos/GACBXXBTABFE#/kohta:Hyvinvointialue/piste:t1D> [viitattu 19.2.2024].
- Leskelä, R., Haavisto, I., Jääskeläinen, A., Helander, N., Sillanpää, V., Laasonen, V., Ranta, T. & Torkki, P. 2019. Tietojohtaminen ja sen kehittäminen: tietojohtamisen arviointimalli ja suosituksia maakuntavalmistelun pohjalta. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:12. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161659/42_19_Tulevaisuuden_tietojohtaminen.pdf?sequence=4&isAllowed=y [viitattu 19.9.2023].
- Leväinen, K. 2013. Kiinteistö- ja toimitilajohtaminen. Helsinki: Gaudeamus.
- Luoto, A. 2022. Helsingin Soten tilanhallintajärjestelmien tulevaisuudenkuva. Capgeminin konsultin raportti. PDF-dokumentti.
- Maakuntien tilakeskus 2023. Modulo-tilatietopalvelu. WWW-dokumentti. Päivitetty 5.1.2023. Saatavissa: https://www.maakuntientilakeskus.fi/hyvinvointialueille/modulo_tilatietopalvelu/ [viitattu 22.10.2023].
- Miettinen, J., Selander, K. & Linnosmaa, I. 2020. Sosiaali- ja terveyspalvelujen vaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden tutkiminen. Teoksessa Hujala A. & Taskinen, H. (toim.) Uudistuva sosiaali- ja terveysala. E-kirja. Tampere University Press, 77–128. Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/123995> [viitattu 16.2.2023]
- Niiranen, V. 2015. Tiedolla johtaminen – Mistä tulossa, minne menossa? Teoksessa Virtanen P., Stenvall J., Rannisto P. (toim.). Tiedolla johtaminen hallinnossa: teoriaa ja käytäntöjä. Tampere University Press.
- Ritvanen, H., Sinipuro, J. & Hotti, V. 2014. Kohti kansalaiskeskeistä palveluiden kehittämistä – miten yhdistää tiedolla johtaminen ja kokonaisarkkitehtuurityö? Finnish Journal of EHealth and EWelfare, 6(2-3), 127–135. Saatavissa: <https://journal.fi/finjehew/article/view/45259> [viitattu 9.5.2023].
- Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2005. Johdanto kirjassa Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino. Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/book/951-768-290-9> [viitattu 22.10.2023].

Salonen, K., Eloranta, s., Hautala, T. & Kinos, S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa koulutuksessa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108. Tampere: Juvenes Print. PDF-tiedosto. Saatavissa: <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf> [viitattu 13.3.2023].

Sivula, A., Aho, M. & Laukkanen, M. 2023. Datasta liiketoimintaan – 10 tehokasta työkalua. Helsinki: Alma Talent. E-kirja. Saatavissa: [https://bisneskirjasto-almatalent-fi.ezproxy.xamk.fi/teos/FAEBIXETEB#/kohta:6\(\(20\)DATASTRATEGIAPROJEKTIN\(\(20\)TOTEUTTAMINEN/piste:trL](https://bisneskirjasto-almatalent-fi.ezproxy.xamk.fi/teos/FAEBIXETEB#/kohta:6((20)DATASTRATEGIAPROJEKTIN((20)TOTEUTTAMINEN/piste:trL) [viitattu 18.2.2024].

Sosiaali- ja terveystoimiala 2022. Tilankäytön seuranta Tavoitetilan kuvaus. Word-tiedosto. Intranet.

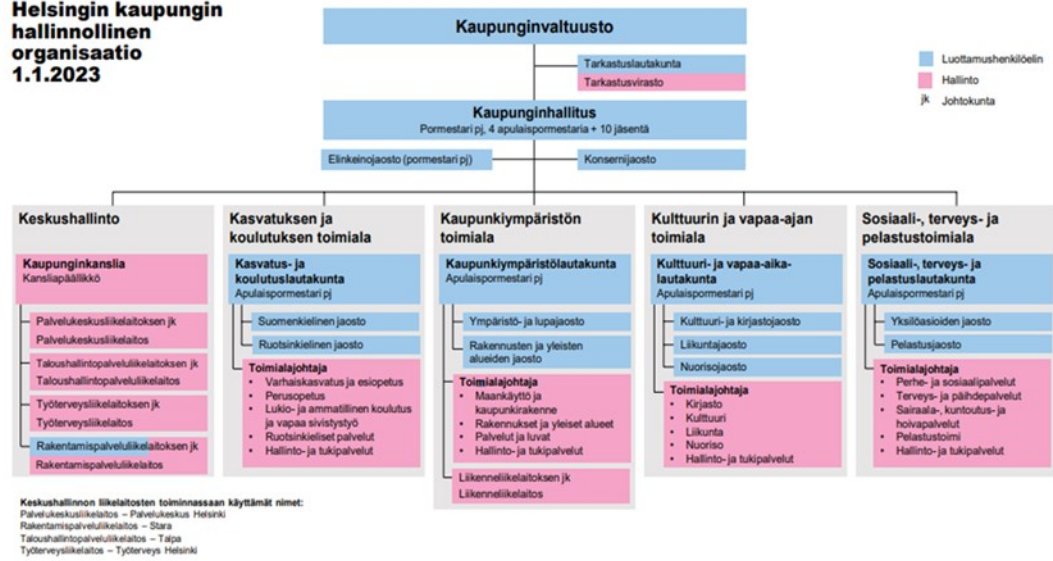
Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. E-kirja. Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/fi/book/9789520400118> [viitattu 3.3.2024].

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Juvenes print. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf> [viitattu 13.3.2023].

Valtioneuvosto. 2022. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Senaattikonsernista ja valtion toimitilahallinnosta. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:63 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-867-3> [viitattu 14.10.2023].

Vilkka, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus. E-kirja. Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/fi/book/9789523701731> [viitattu 3.3.2024].

Helsingin kaupungin hallinnollinen organisaatio 1.1.2023

Kuva 1. Helsingin kaupungin hallinnollinen organisaatio (Helsingin kaupunki 2023 a).

Fokusryhmähaastattelun runko (avoin teemahaastattelu)

1. Tilaisuuden avaus.
2. Tutkijan esittäytyminen.
3. Lyhyt esittelykierros ja yhteyksien testaaminen.
4. Lyhyt alustus tutkimuksesta.
5. Teema 1: Mitä tilahallintajärjestelmistä saatavaa tietoa tilapalveluissa tällä hetkellä käytetään tiedolla johtamiseksi?
6. Teema 2: Mitä tilahallintajärjestelmistä saatavaa tietoa käyttäisit tiedolla johtamiseksi, jota et vielä käytä?
7. Teema 3: Tiedon saatavuus ja käytettävyys: toteutuuko tällä hetkellä?
8. Yhteenvetoa.
9. Tilaisuuden päättäminen.

Liite 3

Hyvä vastaanottaja,

Olen YAMK-opiskelija Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta.

Teen opinnäytetyötä, jonka tarkoitus on selvittää mitä tietoa Helsingin kaupungin Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalvelut tarvitsevat tiedolla johtamisen tueksi. Opinnäytetyön tavoitteena on tukea ja jäsentää Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalveluiden tiedolla johtamista. Saadun tiedon pohjalta tehdään kehittämissuunnitelma, joka palvelee tilapalveluiden tiedolla johtamisen suunnittelua ja käytännön toteutusta.

Osana tätä tutkimusta järjestetään fokusryhmähaastattelu etätilaisuutena Teams-sovelluksella, johon kutsutaan osallistujiksi tilapalveluiden johtamisesta vastaavat henkilöt. Haastattelun tarkoituksena on keskustella tilapalveluiden tiedolla johtamisen nykytilasta ja tulevaisuudesta. Haastattelu on muodoltaan avoin teemahaastattelu, eli keskustelu etenee vapaasti teemojen mukaan. Teemoja ovat:

Teema 1: Mitä tilahallintajärjestelmistä saatavaa tietoa tilapalveluissa tällä hetkellä käytetään tiedolla johtamiseksi?

Teema 2: Mitä tilahallintajärjestelmistä saatavaa tietoa käyttäisit tiedolla johtamiseksi, jota et vielä käytä?

Teema 3: Tiedon saatavuus ja käytettävyys: toteutuuko tällä hetkellä?

Osallistuminen haastatteluun ja tutkimukseen on täysin vapaaehtoista. Voit myös keskeyttää tutkimukseen osallistumisen kaikissa tutkimuksen vaiheissa, ilman vaikutuksia tutkimukseen tai sen lopputulokseen.

Ennen tutkimukseen osallistumista allekirjoitetaan suostumusasiakirja tutkimukseen osallistumisesta. Saat tästä asiakirjasta itsellesi kopion.

Lisätietoja tutkimuksesta tai siihen osallistumisesta antaa:

Hanna Tuhkanen

p. xxx xxxxxxx

e-mail: hanna.tuhkanen@edu.xamk.fi

Ohjaaja:

Kirsi Jurvanen, lehtori

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

kirsi.jurvanen@xamk.fi

Terveisin,

Hanna Tuhkanen